

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Poznaniu

LPO.410.024.06.2020

Pan
Krzysztof Witkowski
Burmistrz Miasta Koła
ul. Stary Rynek 1
62-600 Koło

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/20/046 Zbieranie i oczyszczanie ścieków komunalnych

I.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miejski w Kole, ul. Stary Rynek 1, 62-600 Koło (dalej: Urząd).
Kierownik jednostki kontrolowanej	W okresie objętym kontrolą burmistrzami Miasta Koła (dalej: Burmistrz) byli: Stanisław Maciaszek od 8 grudnia 2014 r.; Jan Stępiński ¹ , od 24 października do 23 listopada 2018 r. oraz Krzysztof Witkowski, od 23 listopada 2018 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none">1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej.2. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi.3. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2018 r. do 30 września 2020 r., z wykorzystaniem dowodów powstałych przed i po tym okresie ² .
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Poznaniu
Kontroler	Paweł Szczepaniak, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LPO/125/2020 z 7 października 2020 r. (akta kontroli str. 1 - 15)

¹ Wyznaczony do pełnienia funkcji w trybie art. 28f ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 ze zm.).

² Dalej także: kontrolowany okres, badany okres.

³ Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W latach 2018 – 2020 (do 30 września) Gmina Miejska Koło (dalej: Miasto)⁵ była organizacyjnie przygotowana do realizacji zadań w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, które przypisano komórce organizacyjnej Urzędu oraz Miejskiemu Zakładowi Wodociągów i Kanalizacji sp. z o.o. w Kole⁶ (dalej: MZWIK albo Spółka). Nie określono jednak zasad współpracy i wymiany informacji pomiędzy Urzędem, a MZWIK w zakresie m.in. gospodarki ściekowej, co nie sprzyjało zapewnieniu funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej. Prawidłowo wywiązano się z obowiązków wymaganych dla prowadzenia racjonalnej gospodarki ściekami, m.in. w oparciu o regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz utrzymania porządku i czystości, dokonano też przeglądu obszarów i granic aglomeracji⁷ oraz zaistniałych zmian jej równoważnej liczby mieszkańców⁸. Uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru, wielkości i granic aglomeracji Rada Miejska podjęła przed utratą mocy przez poprzednio regulujący te kwestie akt prawa miejscowego. Sprawozdania z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych⁹ (dalej: KPOŚK albo Program) za 2018 i 2019 rok zostały terminowo przekazane, ale pierwsze z nich wymagało korekt i uzupełnień.

NIK negatywnie ocenia sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze Miasta. Prowadzona w Urzędzie ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków nie była rzetelna oraz nie w każdym przypadku stwarzała możliwość monitorowania częstotliwości opróżniania tych urządzeń. Nie kontrolowano również wywiązywania się właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe z obowiązku pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach¹⁰. W efekcie tego, nie ustalono właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli przedmiotowych umów, co obligowałoby Miasto do organizacji opróżniania tych zbiorników w trybie art. 6 ust. 6-10 ucpg. Rozbudowywano gminną sieć kanalizacyjną, ale nie wydawano decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości do tej sieci w stosunku do osób, które tego obowiązku nie wykonały. W Urzędzie posiadano natomiast rzetelną ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania i transportu nieczystości ciekłych.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Z Miastem graniczy m.in. gmina wiejska Koło, której siedzibą jest także Koło.

⁶ Spółka powstała na podstawie uchwały Rady Miejskiej w Kole (dalej: Rada Miejska) Nr XX/170/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie przekształcenia zakładu budżetowego – Miejski Zakład Wodociągów i Kanalizacji w Kole w MZWIK sp. z o.o.

⁷ Teren na którym zaludnienie lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych albo do końcowego punktu zrzutu tych ścieków (art. 86 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne, Dz. U. z 2020 r. poz. 310, ze zm., dalej: Prawo wodne).

⁸ RLM - ładunek substancji organicznych biologicznie rozkładalnych wyrażonych jako wskaźnik pięciodobowego zapotrzebowania tlenu (BZT5) w ilości 60 g tlenu na dobę (art. 86 ust. 3 pkt 2 Prawa wodnego).

⁹ Zatwierdzony przez Radę Ministrów 16 grudnia 2003 r.

¹⁰ Dz. U. z 2020 r., poz. 1439, ze zm., dalej: ucpg.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowe¹¹ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Planowanie, monitorowanie, koordynowanie i nadzorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej

1.1 Organizacja zadań w zakresie gospodarki ściekowej

Opis stanu faktycznego

1.1.1. Realizacja zadań Miasta określonych w art. 3 ucpg od 1 października 2019 r.¹² należała do Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Urzędu (dalej: Wydział), któremu przypisano m.in. zadania: udzielania zezwoleń na opróżnianie i transport nieczystości ciekłych, przyjmowania i weryfikacji sprawozdań składanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, sporządzanie sprawozdań dla celów wewnętrznych i GUS, przygotowanie decyzji nakazującej właścicielowi nieczystości ciekłych usunięcie ich z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania bądź magazynowania, a także prowadzenie spraw wynikających z ustaw: Prawo ochrony środowiska¹³, o ochronie przyrody¹⁴, ucpg.

Wcześniej, tj. od 11 lutego 2019 r.¹⁵ oraz od 1 września 2016 r.¹⁶, zadania te przypisano odpowiednio: Zespołowi ds. Ochrony Środowiska Urzędu oraz Zespołowi ds. Gospodarki Odpadami Komunalnymi.

(akta kontroli str. 21 - 117)

W okresie objętym kontrolą, realizacja zadań określonych w ucpg oraz prowadzenie postępowań z zakresu Prawa wodnego należało do Naczelnika Wydziału¹⁷, a wcześniej¹⁸ do zadań inspektora w Wydziale Ochrony Środowiska Urzędu¹⁹ i koordynatora Zespołu ds. Gospodarki Odpadami Komunalnym w Urzędzie²⁰.

(akta kontroli str. 118 - 144)

1.1.2. Zadania własne Miasta w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków oraz ich oczyszczania realizowała od 25 kwietnia 2012 r. Spółka. Zadania te były podstawowym przedmiotem działalności MZWiK. Wszystkie udziały w Spółce objęło Miasto, a Burmistrz stanowił jednoosobowe Zgromadzenie Wspólników.

MZWiK działała na podstawie zezwolenia na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków na terenie Miasta, obowiązującego od 9 maja 2013 r. na czas nieoznaczony²¹.

(akta kontroli str. 431 - 458)

¹¹ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

¹² Zarządzenie Burmistrza Miasta Koła OA.0050.159.2019 z dnia 30 września 2019 r., w sprawie Regulaminu weszło w życie z dniem 1 października 2019 r.

¹³ Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, Dz. U. z 2020 r. poz. 1219, ze zm., dalej: Poś.

¹⁴ Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, Dz. U. z 2020 r. poz. 55, ze zm., dalej: uop.

¹⁵ Tj. od dnia wejścia w życie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu, stanowiącego załącznik do zarządzenia Burmistrza nr OA.0050.24.2019 z 11 lutego 2019 r.

¹⁶ Tj. od dnia wejścia w życie Regulaminu Organizacyjnego Urzędu, stanowiącego załącznik do zarządzenia Burmistrza nr OA.0050.120.2016 z dnia 1 września 2016 r.

¹⁷ Od 18 listopada 2019 r.

¹⁸ Tj. od 11 października 2014 r.

¹⁹ Który od 16 kwietnia 2019 r. pełnił funkcję koordynatora Zespołu ds. Ochrony Środowiska, a od 18 listopada 2019 r. Zastępcy Naczelnika Wydziału.

²⁰ Według zakresu czynności z 1 lutego 2016 r.

²¹ Wydane na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków, Dz.U. z 2020 r., poz. 2028, ze zm., dalej: uzzw.

W Urzędzie, w okresie objętym kontrolą, nie było komórki nadzorującej działania MZWIK. Burmistrz wyjaśnił m.in., że po utworzeniu (w październiku 2019 r.) Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa, jednym z nadrzędnych zadań było uporządkowanie spraw związanych z gospodarką ściekową. Zatrudniono²² osobę która stopniowo wdraża się w zagadnienia związane z gospodarką wodno-ściekową. W badanym okresie, pracownicy Urzędu nie przeprowadzali kontroli Spółki w zakresie powierzonych jej ww. zadań, gdyż - jak wyjaśnił Burmistrz - nie było takiej potrzeby. Dodał, że Spółka posiada fachową kadrę, zarówno w odniesieniu do zagadnień projektowych, jak i technicznych (wykonawczych). MZWIK sprawuje też nadzór merytoryczno-techniczny w zakresie powierzonych jej ww. zadań.

Wszelkie zadania planistyczne i sprawozdawcze dotyczące KPOŚK były realizowane przez pracowników Spółki. W Urzędzie nie było w związku z tym etatowego pracownika, który zajmowałby się szczegółowo tymi sprawami. Pracownik Wydziału zwracał się do MZWIK o zebranie danych i informacji dotyczących stopnia realizacji KPOŚK. Po otrzymaniu sprawozdania od Spółki, przekazywano je odpowiednim organom. Taki sposób zorganizowania zadań – według wyjaśnień Burmistrza - dawał Miastu oszczędności.

(akta kontroli str. 744 - 745)

NIK wskazuje, że w myśl punktu II.A.3. Komunikatu Ministra Finansów nr 23²³, struktura organizacyjna jednostki powinna być dostosowana do aktualnych celów i zadań, a zakres obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności powinien być określony dla każdego pracownika. W tym kontekście, brak ustalenia zasad współpracy i wymiany informacji pomiędzy Urzędem a Spółką w zakresie m.in. gospodarki ściekowej, nie sprzyjał zapewnieniu funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej, o której mowa w art. 68 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych²⁴ - co należy do obowiązków Burmistrza (art. 69 ust. 1 pkt 2 ww. ustawy oraz punkt I.2.4 przywołanego komunikatu).

1.1.3. W obowiązującym od 14 stycznia 2020 r.²⁵ regulaminie utrzymania porządku i czystości na terenie Miasta, jak i w regulaminie poprzednio obowiązującym²⁶, określono częstotliwość i sposób pozbywania się nieczystości ciekłych przez właścicieli nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego. Na właścicieli nieruchomości gromadzących nieczystości ciekłe w zbiorniku bezodpływowym lub osady ściekowe w przydomowej oczyszczalni ścieków nałożono obowiązki:

- zawarcia indywidualnej umowy na odbiór nieczystości ciekłych lub osadów ściekowych z uprawnionym podmiotem prowadzącym działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych,
- pozbywania się nieczystości ciekłych lub osadów ściekowych ze stosowną częstotliwością, nie dopuszczając do ich przepelnienia, jednak nie rzadziej niż dwa razy do roku,
- okazywania umów i dowodów uiszczenia opłat za opróżnianie zbiorników bezodpływowych, przydomowych oczyszczalni ścieków,
- zgłoszenia eksploatacji zbiornika bezodpływowego lub przydomowej oczyszczalni ścieków do ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni prowadzonej przez Miasto.

²² Od 18 listopada 2019 r.

²³ Z dnia 16 grudnia 2009 r. w sprawie standardów kontroli zarządczej dla sektora finansów publicznych (Dz. Urz. MF. Nr 15 poz. 84).

²⁴ Dz. U. z 2019 r. poz. 869, ze zm.

²⁵ Uchwała Rady Miejskiej Nr XIX/170/2019 z 18 grudnia 2019 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Miejskiej Koło (Dz. Urz. Woj. Wlkp poz. 11386)

²⁶ Uchwała Rady Miejskiej Nr XLI/400/2017 z 28 czerwca 2017 r. (Dz. Urz. Woj. Wlkp poz. 4982).

Właściciele nieruchomości zobowiązani zostali do wywożenia nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości w terminach uzgodnionych z przedsiębiorcą posiadającym zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych.

(akta kontroli str. 413 - 430)

1.2. Weryfikacja aglomeracji

W okresie objętym kontrolą obowiązywała uchwała Sejmiku Województwa Wielkopolskiego (dalej: Sejmik) Nr XXXII/441/09 z 2 marca 2009 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Koło²⁷, zmieniona uchwałą Sejmiku Nr LI/972/14 z 27 października 2014 r.²⁸, w świetle których, RLM ww. aglomeracji to 32 545, w tym 22 200 pochodzących od mieszkańców i turystów oraz 7 221 RLM pochodzących od przemysłu odprowadzającego ścieki systemem kanalizacji.

System kanalizacji zbiorczej aglomeracji Koło zakończony jest oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w Kole, przy ul. Energetycznej 11.

Obszar aglomeracji Koło obejmował miejscowości: Koło w gminie miejskiej Koło - o liczbie 23 383 mieszkańców, Kościelec, Gozdów, Mariampol w gminie Kościelec - o liczbie 1 650 mieszkańców, Borki w gminie wiejskiej Koło - o liczbie 755 mieszkańców, Młynek, Budki Nowe, Budki Stare w gminie Osiek Mały - o liczbie 722 mieszkańców. Łącznie w aglomeracji – 26 510 mieszkańców.

Dane o aglomeracji Koło ujęte w piątej aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych²⁹ (dalej: AKPOŚK 2017), w tym dotyczące planowanych do realizacji zadań, były zgodne z ww. uchwałą w sprawie utworzenia aglomeracji, obowiązującą w 2017 r., podobnie jak dane przekazane w ankiecie aktualizacyjnej z 31 października 2019 r. na potrzeby sporządzenia VI AKPOŚK 2021.

(akta kontroli str. 168 – 170, 361 - 373)

Przegląd obszarów i granic aglomeracji oraz zaistniałych zmian w równoważnej liczbie mieszkańców został dokonany w sierpniu 2020 r.

W wynik tego przeglądu:

- zmniejszyła się liczba miejscowości wyznaczających obszar planowanej aglomeracji, który został ograniczony do Miasta oraz do miejscowości leżących na terenie gminy Kościelec (Gozdów, Mariampol, Kościelec). W związku z tym liczba stałych mieszkańców aglomeracji zmniejszyła się do 23 379.
- zmniejszyła się wielkość RLM aglomeracji: z 32 545 - wynikającej z uchwały wyznaczającej aglomerację, do planowanej do wyznaczenia wielkości 31 805.

(akta kontroli str. 171 - 193)

W dniu 25 listopada 2020 r. Rada Miejska podjęła uchwałę³⁰ w sprawie wyznaczenia obszaru i granic aglomeracji Koło. Projekt uchwały w tej sprawie zawierał wszystkie elementy wymagane § 4 rozporządzenia Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 27 lipca 2018 r. w sprawie sposobu wyznaczania obszarów i granic aglomeracji³¹.

Granice i obszar aglomeracji Koło wyznaczone uchwałą Rady Miejskiej w sprawie utworzenia aglomeracji Koło zostały uzgodnione z Państwowym Gospodarstwem Wodnym Wody Polskie Dyrektorem Zarządu Zlewni w Kole oraz z Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu³² odnośnie do występujących na części terenu aglomeracji form ochrony przyrody: Obszaru Natura 2000 Dolina

²⁷ Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 63, poz. 877.

²⁸ Dz. Urz. Woj. Wlkp. poz. 6108.

²⁹ Zatwierdzona przez Radę Ministrów w dniu 31 lipca 2017 r.

³⁰ Nr XXXI/302/2020, weszła w życie 18 grudnia 2020 r.

³¹ Dz. U. poz. 1586.

³² Z tytułu zaistnienia okoliczności określonych w art. 87 ust. 4 Prawa wodnego.

Środkowej Warty – obszar specjalnej ochrony ptaków oraz Goplańsko – Kujawskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu i Złotogórskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu.

Równoważna liczba mieszkańców aglomeracji wyniosła 47 201 RLM i obejmowała; 22 676 RLM stałych mieszkańców oraz osób czasowo przebywających na terenie aglomeracji, 75 RLM pochodzące od mieszkańców korzystających z indywidualnych systemów oczyszczania ścieków, 893 RLM pochodzące od mieszkańców korzystających ze zbiorników bezodpływowych i 23 557 RLM pochodzących od przemysłu odprowadzającego ścieki do istniejącej sieci kanalizacyjnej.

Liczba mieszkańców aglomeracji Koło korzystających z istniejącej kanalizacji sanitarnej wyniosła łącznie 22 676 (w tym 265 czasowo przebywających, wszyscy z Miasta), z tego przypadało na: Gozdów - 671, Mariampol - 209, Kościelec - 910, Koło - 20 886 mieszkańców.

W części opisowej uchwały (załącznik nr 1) zawarto m.in. informacje:

- o długości (łącznie 66,707 km) i rodzajach (grawitacyjna i tłoczona) istniejącej sieci kanalizacyjnej,
- o planowanej budowie, wyłącznie na terenie Miasta, sieci kanalizacji sanitarnej na obszarach zabudowanych (w uchwale nie podano ich planowanej długości),
- o przemyśle obsługiwanym przez istniejącą sieć kanalizacyjną.

Z udziału w aglomeracji Koło zrezygnowały gmina wiejska Koło dla miejscowości Borki oraz gmina Budki Małe dla miejscowości: Młynek, Budki Nowe i Budki Stare. Ścieki z tych miejscowości są zbierane za pomocą zbiorników bezodpływowych.

(akta kontroli str. 226 - 247)

1.3. Planowanie zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji i obszarach poza aglomeracją

1.3.1. Ujęty w AKPOŚK 2017³³ zakres rzeczowy planowanych przedsięwzięć w aglomeracji obejmował:

- A. w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej, w ulicach: Energetycznej, Klonowej, Toruńskiej – Zakładowej, Różanej, Piaski (II etap) w Kole oraz w Borkach w gminie wiejskiej Koło i w Kościelcu w gminie Kościelec;
- B. przebudowę i modernizację oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Koło;
- C. w zakresie zagospodarowania osadów ściekowych – zwiększenie suchej masy osadów ściekowych magazynowanych na terenie zmodernizowanej i przebudowanej oczyszczalni ścieków w Kole. Oczyszczalnia miała zostać wyposażona w nowy układ przeróbki osadu.

Przewidywane nakłady finansowe według ww. grup przedsięwzięć wynosiły:

A - 12.127,9 tys. zł, dla B i C – razem 43.430,1 tys. zł.

Planowane terminy zakończenia inwestycji w zakresie poszczególnych przedsięwzięć przedstawiały się następująco: dla grupy A – 31 grudnia 2021 r., natomiast dla grup B i C – 31 grudnia 2018 r.

W AKPOŚK 2017 (załącznik do MasterPlanu) wskazano następujące terminy uzyskania efektu ekologicznego przez aglomerację:

- w 2019 r., w zakresie przeróbki osadu na oczyszczalni,
- w 2021 r., w zakresie oczyszczania ścieków,
- w 2021 r., osiągnięcie wymaganego wskaźnika koncentracji – 122,4 stałych mieszkańców aglomeracji lub osób czasowo przebywających w aglomeracji na jeden kilometr nowo budowanej sieci.

³³ MasterPlan do V AKPOŚK.

Zakres przedsięwzięć ujęty w AKPOŚK 2017 był zgodny z danymi przekazanymi przez Miasto na potrzeby tej aktualizacji.

(akta kontroli str. 250 - 269)

1.3.2. Zaplanowany na potrzeby V aktualizacji KPOŚK, a następnie realizowany po jej przyjęciu zakres zadań, zapewniał spełnienie przez aglomerację Koło części wymogów dyrektywy 91/271/EWG³⁴, tj.:

- projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni ścieków w wysokości 96 667 RLM i wydajność po ukończeniu inwestycji równa 80 000 RLM, odpowiadały co najmniej ładunkowi generowanemu na obszarze aglomeracji³⁵,
- jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z oczyszczalni była zgodna z wymaganiami określonymi w przepisach Prawa wodnego i wykonawczych do tej ustawy³⁶.

W zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziomu obsługi, RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej po realizacji inwestycji w te sieci, według AKPOŚK 2017 miał wynieść 95,0%. Zrealizowany według sprawozdań z realizacji Programu za rok 2018 i 2019 r. poziom RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej wynosił natomiast odpowiednio: 89,7 i 89,5%. Liczba rzeczywistych mieszkańców podłączonych do sieci po realizacji planowanych inwestycji miała wzrosnąć o 2 224.

(akta kontroli str. 250 – 269, 393)

Burmistrz wyjaśnił, że podstawą ustalenia powyższych wskaźników były dane pozyskane przez Spółkę z gmin wchodzących w skład aglomeracji, tj. dane dotyczące: liczby mieszkańców, w tym podłączonych do kanalizacji sanitarnej oraz do zbiorników bezodpływowych, a także ilości i jakości ścieków (w celu wyliczenia RLM).

(akta kontroli str. 745)

1.3.3. Zakres rzeczowy zadań ujęty w ankiecie aktualizacyjnej na potrzeby sporządzenia AKPOŚK 2017³⁷ odpowiadał zakresowi ujętemu w Wieloletnim Planie Rozwoju i Modernizacji Urzędzeń Wodociągowych na terenie Miasta na lata 2014 - 2017³⁸, a także w takich wieloletnich planach na lata 2018 – 2020³⁹ oraz 2019 - 2022⁴⁰.

(akta kontroli str. 334 – 360, 476 - 511)

1.3.4. Na terenie Miasta obowiązywał regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków uchwalony w dniu 2 czerwca 2006 r.⁴¹ Był on zgodny z wymaganiami art. 19 ust. 5 uzw. Zawarto w nim m.in. postanowienia dotyczące możliwości podłączania do sieci kanalizacyjnej oraz odprowadzania ścieków. I tak: osoba ubiegająca się o przyłączenie jej nieruchomości do sieci składa do Spółki odpowiedni wniosek wraz z załączonymi do niego dokumentem określającym stan prawny nieruchomości, której wniosek dotyczy oraz aktualną mapą sytuacyjno-wysokościową dla celów projektowych, określającą usytuowanie nieruchomości względem istniejącej sieci wodociągowej i kanalizacyjnej oraz innych obiektów i urządzeń uzbrojenia terenu. Po spełnieniu warunków technicznych

³⁴ Dyrektywa Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotycząca oczyszczania ścieków komunalnych (Dz. U. UE. L. Nr 135, z 30 maja 1991 r., str. 40 ze zm.).

³⁵ Wnoszącemu za 2018 r. 42 937 RLM, a za rok 2019 – 49 762 RLM.

³⁶ Według załącznika nr 3 do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 18 listopada 2014 r. w sprawie warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi, oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego (Dz. U. poz. 1800) – obowiązywało do 1 lipca 2019 r.

³⁷ Przekazanej w dniu 2 listopada 2016 r.

³⁸ Uchwała Rady Miejskiej Nr IV/13/2014 z 22 grudnia 2014 r.

³⁹ Uchwała Rady Miejskiej Nr L/II/2014/518 z 28 lutego 2018 r.

⁴⁰ Uchwała Rady Miejskiej Nr XVIII/144/2019 z 20 listopada 2019 r.

⁴¹ Uchwała Rady Miejskiej Nr L/363/2006.

umożliwiających podłączenie nieruchomości do sieci, Spółka wydaje wnioskodawcy „Warunki techniczne przyłączenia do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej” lub informuje o powodach uniemożliwiających podłączenie. W razie braku możliwości przyłączenia nieruchomości do sieci z uwagi na jej niewystępowanie na danym terenie, osoba ubiegająca się o takie przyłączenie może sama ze swoich środków wybudować takie urządzenie, po zawarciu z Miastem umowy regulującej tryb i zasady odpłatnego przejęcia przez Miasto tych urządzeń.

(akta kontroli str. 394 - 412)

1.3.5. W Wieloletnim Planie modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2018 - 2020⁴² zaplanowano inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej, polegające na budowie sieci kanalizacji sanitarnej, każdorazowo ze środków Spółki:

- 1) w ul. Energetycznej w Kole I etap, z terminem realizacji na 2018 r. i przewidywanych nakładach 1 280,0 tys. zł oraz II etap z terminem realizacji również w 2018 r. i przewidywanych nakładach 800,0 tys. zł;
- 2) w ul. Klonowej w Kole z terminem realizacji w 2018 r., przewidywana wartość nakładów 430,0 tys. zł;
- 3) w ul. Cegielnianej w Kole z terminem realizacji w 2018 r., przewidywane nakłady 200,0 tys. zł;
- 4) w ul. Toruńskiej i Zakładowej w Kole z terminem realizacji do końca 2020 r., przewidywane nakłady 1 500,0 tys. zł.

W wyniku zaskarżenia ww. uchwały przez Wojewodę Wielkopolskiego, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Poznaniu stwierdził, że zaskarżona uchwała została wydana z naruszeniem prawa⁴³.

(akta kontroli str. 485 - 497)

W Wieloletnim Planie modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2019 - 2022⁴⁴ w Spółce zaplanowano następujące inwestycje w zakresie gospodarki ściekowej:

- 1) przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Koło, z terminem realizacji do końca 2022 r., przewidywane nakłady - 43 430,0 tys. zł, z tego: środki Unii Europejskiej - 27 700,0 tys. zł, pożyczka z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - 13 300,0 tys. zł, środki własne MZWiK - 2 430,0 tys. zł.
- 2) budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Wąskiej w Kole, z terminem realizacji w 2021 r., przewidywane nakłady - 70,0 tys. zł ze środków Spółki,
- 3) budowa sieci kanalizacyjnej w ul. Szyborskiej w Kole, z terminem realizacji do końca 2020 r., przewidywane nakłady w wys. 100,0 tys. zł ze środków MZWiK.
- 4) budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Toruńskiej i Zakładowej w Kole z terminem realizacji do końca 2022 r., przewidywane nakłady 1 500,0 tys. zł ze środków Spółki.

(akta kontroli str. 498 - 511)

1.3.6. W dniu 31 października 2019 r. z Urzędu przekazano do Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w Poznaniu ankietę na potrzeby przeprowadzenia VI aktualizacji Programu. Przesłane przez PGW Wody Polskie uwagi dotyczyły wielkości ścieków na dobę przypadające na jednego mieszkańca oraz poprawienia wskaźnika koncentracji. W uwagach tych nie wskazano,

⁴² Uchwała Rady Miejskiej w Kole Nr L/III/2014/518 z dnia 28 lutego 2018 r.

⁴³ Wyrok z 5 września 2019 r. w sprawie IV SA/Po 405/19. Rada Miejska przed uchwaleniem ww. planu wykreśliła z jego treści jedno z przedsięwzięć, to jest dokonała władczej ingerencji w treść tego planu, do czego w świetle treści art. 21 ust. 5 uzww nie ma kompetencji – może tylko taki plan uchwalić albo odmówić jego uchwalenia.

⁴⁴ Uchwała Rady Miejskiej w Kole Nr XVIII/144/2019 z dnia 20 listopada 2019 r.

że planowany wskaźnik zbierania siecią w ramach VI AKPOŚK nie osiągnie poziomu 95%.

W złożonych przez Burmistrza Koła wyjaśnieniach podano, że wskaźnik ilości ścieków na jednego mieszkańca na dobę wynosił powyżej 220 dm³ (tj. 306,5 dm³/dobę) ponieważ do oczyszczalni wpływają także ścieki przemysłowe w ilości około 3 500 m³ na dobę. Natomiast po przeanalizowaniu planowanej do budowy łącznej długości sieci kanalizacyjnych na obszarze aglomeracji i rzeczywistej liczby mieszkańców którzy z niej skorzystają, wpisano prawidłowe dane w zakresie długości sieci (8 km.), ww. liczby mieszkańców (980) oraz wskaźnika koncentracji (122,5).

(akta kontroli str. 361 - 392)

Ujęte w projekcie VI aktualizacji KPOŚK przedsięwzięcia trwające i planowane do realizacji na terenie aglomeracji do końca 2027 r., w stosunku do warunków dyrektywy 91/271/EWG, przedstawiały się następująco:

- projektowa maksymalna wydajność oczyszczalni ścieków (96 667 RLM) i jej wydajność po modernizacji (72 100 RLM⁴⁵) będzie odpowiadała przynajmniej ładunkowi generowanemu na obszarze aglomeracji⁴⁶,
- jakość ścieków oczyszczonych odprowadzanych z każdej oczyszczalni będzie zgodna z wymaganiami określonymi w przepisach Prawa wodnego i ww. przepisach wykonawczych do tej ustawy

W zakresie wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych gwarantujące blisko 100% poziomu obsługi, RLM korzystających z sieci kanalizacyjnej wyniosło 91,7%⁴⁷ i było nadal niższe niż wymagany 95% próg.

(akta kontroli str. 361 – 373, 393)

Burmistrz wyjaśnił, że powodem nieosiągnięcia wskaźnika zbierania siecią dla aglomeracji było to, że gminy wchodzące w skład aglomeracji samodzielnie planowały i realizowały zadania dotyczące budowy sieci kanalizacyjnej w miejscowościach objętych aglomeracją Koło.

(akta kontroli str. 763)

1.4. Monitorowanie realizacji zadań w zakresie gospodarki ściekowej na terenie aglomeracji (KPOŚK)

1.4.1. W Urzędzie monitorowano postępy i uzyskiwane efekty realizacji przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017, w tym stopień skanalizowania, na podstawie informacji uzyskanych od pracowników Spółki oraz przekazywanych przez nich do Urzędu sprawozdań z realizacji KPOŚK, w tym zawierających dane z pozostałych gmin należących do aglomeracji. Na tej podstawie uzyskano RLM korzystających z sieci, a dane pozyskane z gmin przeanalizowano i uznano za poprawne. Dane z realizacji KPOŚK uzyskane od Spółki przekazywano do PGW Wody Polskie. Dane z MZWiK, realizującej inwestycje budowy sieci sanitarnej na terenie Miasta, oraz z pozostałych gmin aglomeracji były też podstawą do wykazywania efektów realizacji przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017.

(akta kontroli str. 745)

1.4.2. Stan realizacji poszczególnych przedsięwzięć ujętych w AKPOŚK 2017 na koniec III kwartału 2020 r. przedstawiał się następująco:

⁴⁵ Wcześniej 80 000 RLM. Realizacja inwestycji wykonywana w trybie zaprojektuj i wybuduj, rozwiązano umowę z pierwszym wykonawcą w grudniu 2018 r. a w międzyczasie zostały przyjęte inne rozwiązania techniczne.

⁴⁶ Patrz przypis nr 51.

⁴⁷ RLM ze zbiorników bezodpływowych dostarczany do oczyszczalni tarem asenizacyjnym wynosiło 7,6%, a RLM korzystających z przydomowych oczyszczalni ścieków - 0,7%.

A. w zakresie budowy sieci kanalizacji sanitarnej (zaplanowanych do wykonania do 31 grudnia 2021 r.):

1. w ul. Energetycznej w Kole – zadanie zakończone w 2018 r., na łączną kwotę 2 056,5 tys. zł (wobec zaplanowanych 2 080,0 tys. zł), ze środków własnych Spółki;

2. w ul. Klonowej w Kole – zadanie zakończone w 2018 r., na łączną kwotę 448,3 tys. zł (wobec zaplanowanych 430,0 tys. zł łącznie), ze środków własnych Spółki;

3. w ul. Toruńskiej - Zakładowej w Kole, zadanie trwa, do końca III kwartału 2020 r. poniesiono łącznie 4,0 tys. zł (wobec planowanych 84,0 tys. zł) wydatków na przygotowanie dokumentacji projektowej ze środków własnych Spółki;

4. w Kościelcu, w gminie o tej samej nazwie, zadanie zakończone do końca 2019 r. na kwotę 5 816,4 tys. zł (wobec planowanych 6 279,2 tys. zł), z tego; z dotacji ze środków europejskich (Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko) 2 992,1 tys. zł, pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej - 1.655,8 tys. zł, ze środków własnych gminy Kościelec - 760,6 tys. zł i z kredytu bankowego - 407,9 tys. zł.

Poniesione od 2018 r. do końca III kw. 2020 r. nakłady finansowe przedsięwzięć w grupie A wynosiły łącznie 9 114,6 tys. zł.

Jedno zadanie zostało zakończone i sfinansowane w 2017 r. Była to budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Piaski (II etap) w Kole na kwotę 85,5 tys. zł, ze środków własnych Spółki. Dwa zadania nie zostały natomiast rozpoczęte do końca III kwartału 2020 r., dotyczyły one budowy sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Różanej w Kole oraz w Borkach, w gminie wiejskiej Koło.

(akta kontroli str. 737 - 740)

Jak wyjaśnił Burmistrz, budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Różanej w Kole nie rozpoczęła się z uwagi na przedłużające się procedury wywłaszczenia działek pod budowę drogi, gdyż planowano budowę kanalizacji sanitarnej razem z budową drogi gminnej. Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w Borkach nie została natomiast rozpoczęta, gdyż nie było technicznej możliwości odprowadzenia ścieków z tej miejscowości do sieci Miasta. Dopiero po zrealizowaniu i oddaniu do użytkowania w marcu 2019 r. sieci kanalizacji sanitarnej w Kole w ul. Klonowej i Energetycznej, został wybudowany kolektor sanitarny do granicy Miasta. Przyczyną nierozpoczęcia tej inwestycji był również brak środków finansowych w gminie wiejskiej Koło.

(akta kontroli str. 762)

B. Przebudowa i modernizacja oczyszczalni ścieków dla aglomeracji Koło – zadanie trwa. Pierwotna planowana data jego realizacji według AKPOŚK 2017 – 31 grudnia 2018 r. nie została dotrzymana. W grudniu 2018 r. rozwiązano umowę z pierwszym wykonawcą. Przeprowadzono nowe postępowanie przetargowe i wyłoniono kolejnego wykonawcę na prowadzenie przebudowy i modernizacji oczyszczalni ścieków w trybie zaprojektuj i wybuduj. Nowy termin realizacji zadania wyznaczono na 22 grudnia 2022 r. i jest on uwzględniony w projekcie szóstej aktualizacji Programu.

Opóźnienie realizacji ww. zadania będzie miało wpływ na osiągnięcie celu AKPOŚK 2017, w zakresie wydajności oczyszczalni ścieków, w założonym terminie⁴⁸, tj. aglomeracja nie osiągnie planowanej wydajności modernizowanej oczyszczalni w wysokości 80 000 RLM⁴⁹.

⁴⁸ Do 31 grudnia 2018 r.

⁴⁹ Przy czym obecna, planowa maksymalna wydajność tej oczyszczalni to 96 667 RLM.

Planowana wielkość nakładów na realizację zadania według AKPOŚK 2017 miała wynieść 53 071,2 tys. zł. Do końca III kwartału 2020 r. wydatkowano łącznie 789,4 tys. zł na opracowanie dokumentacji technicznej oraz zarządzanie projektem przez jednostkę go realizującą z tego: ze środków własnych Spółki – 425,2 tys. zł, z dotacji ze środków europejskich, z Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – 307,9 tys. zł, a z pożyczki z NFOŚiGW – 56,3 tys. zł.

(akta kontroli str. 737 - 740)

1.4.3. Wskaźniki zbierania siecią (% RLM korzystających z sieci łącznie) wynosiły według sprawozdań z realizacji KPOŚK:

- za rok 2018 – 29 959, co stanowiło 89,7% RLM rzeczywistego aglomeracji Koło,
- za rok 2019 – 29 431, tj. 89,5% RLM rzeczywistego tej aglomeracji,
- a za III kwartały roku 2020 – 29 886, tj. 90,8% RLM rzeczywistego ww. aglomeracji.

Przyrost liczby rzeczywistych mieszkańców podłączonych do sieci uzyskanych w kolejnych latach okresu 2018 – 2020 (III kwartał) w aglomeracji Koło wynosił odpowiednio: za rok 2018 – 55, za rok 2019 – 110, a za III kwartały roku 2020 – 403.

(akta kontroli str. 270 – 333, 393)

1.4.4. Sprawozdania z realizacji KPOŚK przekazano w terminach określonych w art. 89 ust. 1 Prawa wodnego, tj. za 2018 r. – do 31 stycznia 2019 r., do Urzędu Marszałkowskiego Województwa Wielkopolskiego w Poznaniu⁵⁰, a za 2019 r. do 28 lutego 2020 r. do Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej PGW Wody Polskie.

Miasto, na podstawie art. 90 ust. 2 Prawa wodnego, zostało wezwane przez PGW Wody Polskie do weryfikacji i uzupełnienia ww. sprawozdania za 2018 r. Dotyczyło to: niezgodności sprawozdania z realizacją KPOŚK za 2018 r. z treścią takiego sprawozdania za 2017 r., błędnego wypełnienia kolumn dotyczących rzędowości cieku (65-67), dysproporcji pomiędzy ściekami wymagającymi oczyszczenia (kolumny 43-45) a ściekami oczyszczonymi (kolumna 75) na poziomie przekraczającym 5%, dysproporcji pomiędzy ściekami zebranymi w aglomeracji (kolumny 43-44) a ściekami oczyszczonymi i odprowadzonymi do odbiornika (kolumna 76) na poziomie przekraczającym 5%, niezgodności pomiędzy łączną masą osadów powstających na oczyszczalni (kolumna 100), a sumą masy osadów wykorzystanych na poszczególne cele (kolumny 101-108).

Burmistrz wystąpił do Spółki o weryfikację i uzupełnienie ww. danych, a następnie z Urzędu przesłano do Wód Polskich skorygowane sprawozdanie oraz wyjaśnienia w terminie określonym w art. 90 ust. 3 ww. ustawy.

(akta kontroli str. 270 – 333, 774 - 790)

1.4.5. Stan realizacji przedsięwzięć dotyczących gospodarki ściekowej w Mieście, innych niż ujęte w AKPOŚK 2017 przedstawiał się następująco:

- a) Modernizacja przepompowni ścieków na ul. Dąbrowskiego w Kole. Zadanie rozpoczęto w kwietniu 2018 r. a zakończono w październiku tego samego roku.
- b) Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Szymborskiej w Kole. Zadanie rozpoczęto w czerwcu 2020 r., a zakończono trzy miesiące później W jego wyniku powstała sieć kanalizacji sanitarnej o długości 117 mb.

(akta kontroli str. 739)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

⁵⁰ Przekazane w 8 lutego 2019 r. z tego urzędu według właściwości, do RZGW PGW Wody Polskie w Poznaniu.

Miasto było organizacyjnie przygotowane do realizacji zadań w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych, które przypisano komórce organizacyjnej Urzędu oraz Spółce. Nie określono jednak zasad współpracy i wymiany informacji pomiędzy Urzędem a MZWik w zakresie m.in. gospodarki ściekowej, co nie sprzyjało zapewnieniu funkcjonowania adekwatnej, skutecznej i efektywnej kontroli zarządczej. Prawidłowo wywiązano się z obowiązków wymaganych dla prowadzenia racjonalnej gospodarki ściekami, m.in. w oparciu o regulaminy dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz utrzymania porządku i czystości, dokonano też przeglądu obszarów i granic aglomeracji oraz zaistniałych zmian jej RLM. Uchwałę w sprawie wyznaczenia obszaru, wielkości i granic aglomeracji Rada Miejska podjęła przed utratą mocy przez poprzednio regulujący te kwestie akt prawa miejscowego. Sprawozdania z realizacji KPOŚK za 2018 i 2019 rok zostały terminowo przekazane, ale pierwsze z nich wymagało korekt i uzupełnień.

2. Sprawowanie nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze gminy

2.1 Sprawowanie nadzoru nad ściekami komunalnymi na obszarze gminy.

Opis stanu faktycznego

2.1.1 W Mieście według stanu na koniec: 2018 r., 2019 r. i III kwartału 2020 r.:

- z sieci kanalizacyjnych korzystało odpowiednio: 20 962, 20 621 i 20 253 mieszkańców⁵¹, co stanowiło 95,5% ogółu mieszkańców ustalonych na koniec tych okresów;
- zbierało i oczyszczało ścieki w przydomowych oczyszczalniach ścieków odpowiednio: 84, 75 i 75 mieszkańców (0,4%);
- zbierało nieczystości ciekłe w bezodpływowych zbiornikach odpowiednio: 943, 893 i 853 mieszkańców (4,2%).

W poszczególnych latach 2018 r., 2019 r. i w okresie do końca III kwartału 2020 r. na terenie Miasta odprowadzono następujące ilości tysięcy m³ ścieków⁵²:

- z sieci kanalizacyjnych, odpowiednio: 717,7; 699,6 i 518,0;
- z przydomowych oczyszczalni, odpowiednio: 4,6; 4,6 i 4,1 m³;
- zbieranych w bezodpływowych zbiornikach, odpowiednio: 6,2; 5,4 i 4,3.

Cały teren Miasta znajdował się w obszarze aglomeracji. Wszyscy mieszkańcy Miasta korzystali z co najmniej jednej z ww. trzech form zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych.

(akta kontroli str. 657)

2.1.2. W Mieście prowadzono w sposób elektroniczny jedną wspólną ewidencję zbiorników bezodpływowych oraz przydomowych oczyszczalni ścieków. Ewidencja ta zawierała: dane właściciela nieruchomości i jego adres zamieszkania, rodzaj właściciela nieruchomości (osoba fizyczna, inne), rodzaj urządzenia (np. zbiornik bezodpływowy jednokomorowy), nazwę podmiotu wywożącego ścieki lub osady, ilość zużytej wody na nieruchomości w m³ na rok. Była jednak prowadzona nierzetelnie i nie we wszystkich przypadkach dawała możliwość monitorowania częstotliwości opróżniania ww. zbiorników oraz częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z ww. przydomowych oczyszczalni⁵³.

(akta kontroli str. 607 – 611, 655-657)

⁵¹ Dane pozyskane na potrzeby kontroli z MZWik.

⁵² Dane pozyskane na potrzeby kontroli z MZWik.

⁵³ O czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

W toku kontroli Wydział przedstawiał zmienne dane o liczbie zbiorników bezodpływowych na terenie Miasta, według stanu na koniec III kwartału 2020 r. ostatecznie miało ich być 350, a także 21 przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 655-657)

2.1.3. W myśl art. 29 ust. 1 pkt 5 i 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane⁵⁴, zgłoszenia do organu administracji architektoniczno – budowlanej (starosty), wymaga budowa oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,50 m³ na dobę, oraz zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe o pojemności do 10 m³.

Jak wynika z informacji uzyskanych od Starosty Kolskiego, od 1999 r. do 30 września 2020 r. wpłynęło do niego 28 zgłoszeń zamiaru budowy przydomowych oczyszczalni ścieków o wydajności do 7,5 m³ na dobę i żaden wniosek o budowę oczyszczalni powyżej tej wydajności oraz 98 zgłoszeń zamiaru budowy zbiorników bezodpływowych⁵⁵ o pojemności do 10 m³ i żaden wniosek powyżej tej pojemności. Zgłoszenia zawierały: dane i adres właściciela (wnioskodawcy) i nr działek ewidencyjnych planowanej budowy (nie zawierały jej adresu⁵⁶).

(akta kontroli str. 625 - 654)

2.1.4. Pracownicy Urzędu nie przeprowadzali kontroli właścicieli nieruchomości w zakresie posiadania umów i dowodów uiszczenia opłat za usługi opróżnienia nieczystości ciekłych i ich transportu. W Urzędzie nie dysponowano wiedzą, ilu właścicieli nieruchomości, które były wyposażone w zbiorniki bezodpływowe, nie zawarło umów na ich opróżnianie i transport nieruchomości ciekłych⁵⁷.

(akta kontroli str. 751)

2.1.5. Przekazane do Głównego Urzędu Statystycznego, w załączniku do sprawozdania SG-01 Statystyka gminy: Gospodarka mieszkaniowa i komunalna, dane dotyczące liczby zbiorników bezodpływowych w Mieście oraz wielkości ścieków odebranych i odprowadzonych do punktu zlewnego były niezgodne z danymi o liczbie tych urządzeń znajdujących się w ewidencji oraz z danymi ustalonymi w trakcie kontroli⁵⁸.

(akta kontroli str. 612 - 622)

2.1.6. W poszczególnych latach okresu objętego kontrolą, zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, o którym mowa w art. 7 ust. 1 pkt 2 ucpg, posiadało dziewięciu przedsiębiorców. Działalności tej nie prowadziły gminne jednostki organizacyjne. Burmistrz prowadził ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń, która była zgodna z danymi źródłowymi m.in. w zakresie liczby podmiotów prowadzących przedmiotową działalność. Wszyscy ww. przedsiębiorcy terminowo składali do Burmistrza kwartalne sprawozdania z prowadzonej działalności. Liczba złożonych sprawozdań w okresie objętym kontrolą (11 kwartałów za lata 2018 – 2020 do końca III kwartału - łącznie 98 sprawozdań poddanych kontroli⁵⁹) odpowiadała sumie podmiotów prowadzących ww. działalność w każdym kwartale ww. okresu. Według tych sprawozdań, łączna ilość odbieranych

⁵⁴ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm. dalej: Prawo budowlane.

⁵⁵ Jako urządzenia towarzyszące ujęte w wydanych decyzjach o pozwoleniu na budowę.

⁵⁶ Porównanie danych zawartych w ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków (odpowiednio 350 oraz 21 na 30 września 2020 r.) prowadzonej w Urzędzie z informacjami wynikającymi ze zgłoszeń do Starosty Kolskiego wykazało w jednostkowych przypadkach zbieżność danych właścicieli nieruchomości i ich adresów zamieszkania (z ewidencji) z takimi samymi danymi ze zgłoszeń. Wynikało to m.in. z tego, że zgłoszony staroście zamiar budowy danego urządzenia nie musiał być zrealizowany, a w konsekwencji urządzenie to – ostatecznie niewybudowane - nie figurowało w ewidencji Urzędu.

⁵⁷ O czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

⁵⁸ O czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

⁵⁹ Jeden przedsiębiorca rozpoczął działalność od II kw. 2018 r.

i przekazanych do oczyszczenia ścieków bytowych w każdym kolejnym roku kontrolowanego okresu (w 2020 r. – III kwartały) wynosiła odpowiednio: 6 213,8 m³, 5 434,2 m³ i 4 342,1 m³. Z kolei kwartalna liczba właścicieli nieruchomości, od których odebrane zostały nieczystości ciekłe przez poszczególnych przedsiębiorców, oscylowała w przedziale od jednego do: 46 (2018 r.), 43 (2019 r.) i 59 (III kwartały 2020 r.) tych właścicieli.

Zgodnie z art. 9o ust. 4 ucpg podmioty prowadzące działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych dołączały do sprawozdań wykaz jedynie tych właścicieli nieruchomości, z którymi w okresie sprawozdawczym zawarto lub rozwiązano umowy⁶⁰. W Urzędzie nie korzystano z ujętej w art. 9p ust. 1 możliwości zobowiązania tych podmiotów do okazania dokumentacji, na podstawie której sprawozdanie te zostały sporządzone.

NIK wskazuje, że w toku kontroli stwierdzono jednostkowe przypadki nieujęcia w przedmiotowych sprawozdaniach części wymaganych danych⁶¹, co może wskazywać na konieczność korzystania przez Burmistrza z uprawnienia do weryfikowania tych sprawozdań. Konsekwencją stwierdzenia nierzetelnie sporządzonego sprawozdania jest obligatoryjne wzywanie przedsiębiorcy do jego uzupełnienia lub poprawienia w terminie 14 dni (art. 9p ust. 2 ucpg), a także nałożenie kary pieniężnej (art. 9 zb ust. 1b w zw. z art. 9 xb ucpg).

(akta kontroli str. 550 – 565, 753)

2.1.7. W okresie objętym kontrolą, ilość ścieków odebrana ze zbiorników bezodpływowych z terenu Miasta, wynikająca z kwartalnych sprawozdań podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych oraz przyjęta do stacji zlewnej w MZWIK była niższa od ilości ścieków oczyszczanych w tej stacji. Było to spowodowane przyjmowaniem przez Spółkę nieczystości ciekłych także z terenów gmin wchodzących w skład aglomeracji.

(akta kontroli str. 550 – 565, 657, 658 – 673)

2.2. Zwiększenie liczby użytkowników sieci kanalizacyjnej

2.2.1. W toku kontroli, NIK uzyskała ze Spółki informacje⁶² o 19 nieruchomościach (w ciągu czterech ulic⁶³, z łączną liczbą 90 mieszkańców), których właściciele, w świetle treści art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg byli zobowiązani do ich podłączenia do istniejącej sieci kanalizacyjnej, oddanej do użytkowania do końca 2017 r. Według stanu na koniec 2018 r., obowiązku tego nie dopełnili właściciele czterech nieruchomości (o łącznej liczbie sześciu mieszkańców). Liczba tych nieruchomości nie uległa zmianie do końca III kwartału 2020 r. (zwiększyła się o jedną liczbę mieszkańców), przy czym po 2017 r. nie wydzielono nowych nieruchomości, które należałoby podłączyć do sieci kanalizacyjnej istniejącej w ciągu ww. czterech ulic.

Zidentyfikowano także 50 nieruchomości położonych w ciągu dwóch ulic⁶⁴, z łączną liczbą 183 mieszkańców, właściciele których zobowiązani byli do podłączenia ich do nowo wybudowanej i oddanej do użytkowania 22 marca 2019 r. sieci

⁶⁰ W związku z tym nie każde kwartalne sprawozdanie posiadało taki załącznik.

⁶¹ Niewskazanie numeru decyzji w sprawie wydania zezwolenia na prowadzenie działalności (art. 9o ust. 3 pkt 1 ucpg), niepodanie liczby właścicieli nieruchomości, od których odebrano nieczystości ciekłe (art. 9o ust. 3 pkt 6 ucpg), przy jednoczesnym, prawidłowym załączeniu wykazu tych właścicieli o którym mowa w art. 9o ust. 4.

⁶² Dane pozyskane w oparciu o ewidencję nieruchomości na potrzeby ustalania podatku od nieruchomości oraz ewidencję ludności.

⁶³ A. Asnyka, Dojazdowa, Piaski, Ks. J. Poniatowskiego.

⁶⁴ Klonowa i Energetyczna.

kanalizacyjnej. Do końca 2019 r. do tej sieci podłączono 17 nieruchomości (dotyczyło to 73 mieszkańców tych ulic), a 33 nieruchomości o łącznej liczbie 110 mieszkańców nie zostało podłączonych do sieci. Po 2019 r. nie wydzielono nowych nieruchomości na tych ulicach, które należałoby przyłączyć do sieci kanalizacyjnej. W ciągu trzech pierwszych kwartałów 2020 r. podłączono jedną nieruchomość, a pozostałych 32, o łącznej liczbie 107 mieszkańców, nie zostało podłączonych do ww. sieci.

Burmistrz wyjaśnił, że w związku z wybudowaniem w 2019 r. sieci kanalizacji sanitarnej w ul. Klonowej i Energetycznej, ze Spółki skierowano do mieszkańców pisma informujące o „możliwości” przyłączenia do sieci. Dodał, że innych działań informacyjno-edukacyjnych dla zwiększenia liczby użytkowników wybudowanych sieci kanalizacyjnych nie realizowano. Miasto nie dofinansowywało również podłączeń do sieci kanalizacyjnej.

(akta kontroli str. 675 – 680, 746-747)

Zarówno wobec tych właścicieli 32 nieruchomości, jak i czterech nieruchomości niepodłączonych do sieci oddanej do użytkowania do końca 2017 r. Burmistrz nie wszczynał w latach 2018-2020 (III kwartały) postępowań administracyjnych zmierzających do wydania decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości, których właściciele tego nie dokonali po oddaniu sieci kanalizacyjnej do użytkowania⁶⁵.

(akta kontroli str. 675)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Prowadzona w Wydziale w sposób elektroniczny, wspólna ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, o której mowa w art. 3 ust. 3 pkt 1 i 2, była nierzetelna, w tym nieaktualizowana na bieżąco, a także nie zawsze dawała możliwość monitorowania częstotliwości opróżniania ww. zbiorników oraz częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z ww. przydomowych oczyszczalni.

1.1. W przedmiotowej ewidencji:

- w kolumnach: „rodzaj zbiornika”, „firma wywozowa”, „ilość zużytej wody” znajdowały się niewypełnione rubryki i niezrozumiałe wpisy np.: „na telefon”, „???”, „brak”, „tak”;

- w kolumnie „firma wywozowa” ujęto m.in. nazwy ośmiu podmiotów, które w okresie objętym kontrolą nie figurowały w ewidencji podmiotów posiadających zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, o której mowa w art. 7 ust. 6b ucp. W ewidencji zbiorników bezodpływowych ścieków ujęto m.in. „MZUK”, tj. Miejski Zakład Usług Komunalnych sp. z o.o., która w okresie objętym kontrolą nie świadczyła usług w tym zakresie;

- sposób prowadzenia ewidencji nie dawał możliwości niebudzącego wątpliwości ustalenia rzeczywistej liczby ww. urządzeń, albowiem w wydrukowanej według stanu na dzień 30 września 2020 r. ewidencji, na ostatniej stronie podano liczbę „378”⁶⁶, która odpowiada liczbie samych zbiorników bezodpływowych (tj. bez oczyszczalni ścieków) ujętej w zestawieniu sporządzonym na potrzeby kontroli 23 października 2020 r. Z kolei w takim samym zestawieniu z 21 grudnia 2020 r. liczba podanych zbiorników wyniosła 350. Co istotne dane te ujmowano w załączniku nr 3 do

⁶⁵ O czym szerzej w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

⁶⁶ Bez jednoznacznego przypisania jej do którejkolwiek z kolumn.

sprawozdania SG-01 – „Statystyka gminy, Gospodarka komunalna i mieszkaniowa”, przekazanego za lata 2018-2019 do Głównego Urzędu Statystycznego, gdzie z kolei wpisano, że ww. zbiorników miało być 416⁶⁷.

- w ramach badania losowo wybranej, nieskanalizowanej ulicy (Bursztynowa w Kole) ustalono, że nieruchomości pod nr 9 i 12 nie figurowały w ewidencji zbiorników bezodpływowych ani przydomowych oczyszczalni ścieków, a jednocześnie figurowały w ewidencji nieruchomości na potrzeby ustalenia podatku od nieruchomości a z ewidencji ludności wynikało, że pod ww. adresami są zameldowane osoby.

Jak wyjaśnił Burmistrz, w 2013 r. z Urzędu przesłano właścicielom nieruchomości w Kole „Kartę ewidencyjną zbiornika bezodpływowego oraz przydomowych oczyszczalni ścieków”, w której należało wypełnić m.in. następujące dane: imię i nazwisko właściciela lub użytkownika nieruchomości, rodzaj nieruchomości, rodzaj zbiornika, ilość zużytej wody m³/rok oraz podpis właściciela/użytkownika. Dodał, że prowadzona w Urzędzie ewidencja zawiera puste pola, ponieważ nie wszystkie dane zostały uzupełnione przez właścicieli nieruchomości. Ewidencja funkcjonuje od 2013 roku i ma charakter „otwarty”, czyli mieszkańcy za pomocą ankiet zamieszczonych na stronie internetowej Urzędu, sami zgłaszają nowe zbiorniki bezodpływowe, lub inne zmiany w tym zakresie. Przyznał również, że stworzona wówczas baza nie zawiera informacji o dokonywanych aktualizacjach. W przypadku nieruchomości 9 i 12 przy ul. Bursztynowej, Burmistrz podał, że właściciele nieruchomości nie dokonali jeszcze zgłoszenia.

(akta kontroli str. 607 – 622, 751 – 753, 772)

1.2. Przedmiotowa ewidencja w przypadku 43 zbiorników bezodpływowych w niej ujętych oraz jednej oczyszczalni nie dawała możliwości monitorowania częstotliwości opróżniania ww. zbiorników oraz częstotliwości i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z tej przydomowej oczyszczalni, albowiem w kolumnie „ilość zużytej wody” nie ujęto żadnych danych.

Burmistrz wyjaśnił m.in., że przepisy art. 3 ust. 3 ucpg nie wskazują co powinna zawierać ta ewidencja. Podał, że mając w Urzędzie (pochodzące od Spółki) dane o ilości zużytej wody na nieruchomości i pojemność zbiornika z wywiadu z właścicielem nieruchomości, można oszacować częstotliwość opróżniania.

NIK nie neguje ww. sposobu określania częstotliwości opróżniania tych urządzeń. Rzecz jednak w tym, że w świetle przywołanych przepisów, to wyłącznie dane zawarte w ewidencji – tj. bez podejmowania jakichkolwiek dodatkowych czynności – mają umożliwić monitorowanie (kontrolę) częstotliwości niniejszych działań. Brak danych o zużyciu wody we wspomnianych 44 przypadkach uniemożliwiał takie monitorowanie w oparciu o ewidencję. W pozostałych natomiast przypadkach, z uwagi na daleko idące wątpliwości co do aktualności danych o zużyciu wody – wynikających m.in. z przywołanych w punkcie 1.1. nieprawidłowości wyjaśnień Burmistrza – w istocie nie było możliwości rzetelnego monitorowania działań właścicieli ww. urządzeń.

Burmistrz zadeklarował, że w 2021 r. zostanie dokonana aktualizacja m.in. ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków.

(akta kontroli str. 607 – 611, 752 - 753)

⁶⁷ W toku kontroli przesłano do GUS korekty tych danych wskazując liczbę 350 zbiorników bezodpływowych.

2. W latach 2018-2020 (III pierwsze kwartały) w Urzędzie, wbrew wymogom art. 6 ust. 5a oraz art. 9u ust. 1 ucpg nie kontrolowano wywiązywania się właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe z obowiązku określonego w art. 5 ust. 1 pkt 3b i 6 ust. 1 ww. ustawy. Zgodnie z przywołanymi przepisami:

- właściciele nieruchomości zapewniają utrzymanie czystości i porządku m.in. przez pozbywanie się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ustawy i przepisami odrębnymi;
- właściciele tych nieruchomości, którzy pozbywają się z terenu nieruchomości nieczystości ciekłych, wykonując ww. obowiązek, są zobligowani do udokumentowania w formie umowy korzystania z usług wykonywanych przez m.in. przedsiębiorcę posiadającego zezwolenie na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, przez okazanie takich umów i dowodów uiszczenia opłat za te usługi;
- burmistrz sprawuje kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów ustawy, w tym kontroluje posiadanie ww. umów i dowodów.

Burmistrz przyznał, że nie przeprowadzano takich kontroli, wyjaśniając m.in., że kontrole właścicieli nieruchomości przeprowadzane są na wniosek osób zgłaszających nieprawidłowości lub z urzędu, a w latach 2018 i 2019 nie było takich zgłoszeń. Przeprowadzanie kontroli wszystkich właścicieli nieruchomości wpisanych do ewidencji zbiorników bezodpływowych było w tym czasie organizacyjnie niemożliwe do realizacji. Nadmienił, że w 2019 r. w Urzędzie został utworzony Wydział, którego jednym z zadań priorytetowych jest uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej.

(akta kontroli str. 512 – 536, 751 - 752)

NIK wskazuje, że w świetle treści art. 6 ust. 5a oraz 9u ust. 1 ucpg burmistrz kontroluje – a nie „może kontrolować” – wypełnianie ww. obowiązków, co oznacza, że jest on zobligowany do podejmowania takich działań. Stanowią o tym również przepisy art. 5 ust. 6 w zw. ust. 1 pkt 3b ucpg, w myśl których nadzór nad realizacją przedmiotowych obowiązków – a więc i kontrolę w tym zakresie – sprawuje burmistrz i nadzór ten nie jest uzależniony od wniosków mieszkańców. Rzecz także w tym, że w badanym okresie, tj. przez blisko trzy lata, nie tyle nie skontrolowano wszystkich właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe – ale, że nie skontrolowano żadnego z nich. Z kolei przywołany Wydział, powstał 1 października 2019 r. czyli równo rok przed końcem okresu objętego kontrolą, tj. w czasie umożliwiającym podjęcie ww. i – jak sam Burmistrz podaje – priorytetowych zadań.

Co istotne, na skutek m.in. braku przedmiotowych kontroli nie ustalono właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli przedmiotowych umów, w związku z czym Miasto nie organizowało – co również obowiązkowe – opróżniania zbiorników bezodpływowych w trybie art. 6 ust. 6-10 ucpg. Stwarza to ryzyko, że nie wszystkie zbiorniki bezodpływowe na terenie Miasta były prawidłowo opróżniane, tj. m.in. z właściwą częstotliwością oraz przez upoważnione do tego podmioty, a nawet, że te nieczystości ciekłe nie trafiały do oczyszczalni ścieków, co z kolei mogło skutkować zanieczyszczeniem wód lub powierzchni ziemi.

3. W latach 2018-2020 (III kwartał), w stosunku do właścicieli 36 nieruchomości, wbrew wymogowi określonemu w art. 5 ust. 7 ucpg nie wydawano decyzji nakazujących im wykonanie obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, o którym mowa w art. 5 ust. 1 pkt 2 tej ustawy,

a w konsekwencji nie prowadzono też, w zw. z art. 5 ust. 9 ucpg, ewentualnych postępowań egzekucyjnych w trybie przepisów ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji⁶⁸. Spośród ww. nieruchomości, cztery miały dostęp do sieci jeszcze przed 1 stycznia 2018 r., a pozostałe 32 – od 22 marca 2019 r. i ich właściciele powinności tej nie zrealizowali. Przepisy ucpg nie określają terminu przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej, a więc powinno to nastąpić bez zbędnej zwłoki. Przy odmiennej interpretacji, przepis art. 5 ust. 1 pkt 2 ucpg de facto by nie obowiązywał, a odkładanie wykonania przedmiotowego obowiązku mogłoby trwać w nieskończoność. W opisanych sytuacjach, niepodłączenie do sieci trwa odpowiednio (według stanu na koniec III kwartału 2020 r.) blisko trzy lata oraz półtora roku, a nie taka z pewnością była intencja racjonalnego ustawodawcy.

(akta kontroli str. 675, 746)

Burmistrz wyjaśnił m.in., że nie może podać powodów niewszczywania ww. postępowań i nieprowadzenia egzekucji administracyjnej, gdyż zadania Miasta w zakresie odprowadzania ścieków zostały przekazane do MZWiK, a Spółka nie prowadzi spraw administracyjnych kończących się decyzją. Organizacyjnie, technicznie i finansowo to rozwiązanie doskonale się do tej pory sprawdzało. W ocenie Burmistrza, Miasto na bieżąco realizuje swoje zadania z zakresu gospodarki ściekowej poprzez MZWiK. Trudno jest natomiast wyjaśnić, czy pominięcie procesu administracyjnego tj. wszczynania postępowań, wydawania decyzji administracyjnych może mieć konkretny wpływ na poprawne prowadzenie działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej. Dodał, że Spółka przesyła mieszkańcom pisma informujące o możliwości podłączenia do sieci. Miasto jest w przeważającej części skanalizowane i niewiele osób pozostaje bez przyłącza kanalizacyjnego.

(akta kontroli str. 757 - 758)

NIK wskazuje, że w świetle treści art. 5 ust. 6 w zw. ust. 1 pkt 2 ucpg Burmistrz sprawuje nadzór nad wykonaniem również tego obowiązku, a więc nie ma podstaw do zaniechania – zwłaszcza wieloletniego – wydawania ww. decyzji, także dlatego, że nie zachodzą tu wyjątki, o których mowa w art. 5 ust. 8 ucpg. Podkreślenia wymaga, że to nie Spółka lecz Burmistrz ma obowiązek, a nie możliwość, wydawania przedmiotowych decyzji. Braku tych działań, a co za tym idzie, nierealizowania ustawowych obowiązków, nie można skutecznie usprawiedliwiać faktem przekazania Spółce zadań gminy w zakresie zbiorowego odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych. Tolerowanie niepodłączania nieruchomości do istniejących sieci kanalizacyjnych nie sprzyja też optymalizacji ich wykorzystywania, także z punktu widzenia kryterium gospodarności, a ponadto nie służy osiągnięciu 95% progu zbierania ścieków komunalnych siecią kanalizacyjną dla aglomeracji Koło, związanego z warunkami dyrektywy 91/271/EWG.

4. W załączniku nr 3 do sprawozdania SG-01 – „Statystyka gminy, Gospodarka komunalna i mieszkaniowa” za rok 2019, przekazanego do GUS, w zakresie wielkości nieczystości ciekłych (ścieków bytowych) odebranych w ciągu roku i przekazanych do stacji zlewnej – podano 6 187,0 m³, podczas gdy na podstawie sprawozdań podmiotów prowadzących działalność w zakresie opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych, w toku kontroli NIK ustaliła, że nieczystości tych było 5 434,2 m³, tj. o 752,8 m³ mniej.

⁶⁸ Dz. U. z 2019 r. poz. 1438, ze zm.

Burmistrz wyjaśnił, że wynikało to z omyłki. Dane te skorygowano w toku kontroli NIK.

(akta kontroli str. 555-559, 612 - 622)

OCENA CZĄSTKOWA

NIK negatywnie ocenia wywiązywanie się z obowiązku sprawowania nadzoru nad postępowaniem ze ściekami komunalnymi na obszarze Miasta. W Urzędzie nie dysponowano rzetelną ewidencją zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, która nie zawsze też dawała możliwość monitorowania częstotliwości opróżniania ww. urządzeń. Nie kontrolowano również wywiązywania się właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe z obowiązku pozbywania się zebranych na terenie nieruchomości nieczystości ciekłych w sposób zgodny z przepisami ucpg. W efekcie tego, nie ustalono właścicieli nieruchomości, którzy nie zawarli przedmiotowych umów, co obligowałoby Miasto do organizacji opróżniania tych zbiorników w trybie art. 6 ust. 6-10 ucpg. Rozbudowywano gminną sieć kanalizacyjną, ale nie wydawano decyzji nakazujących przyłączenie nieruchomości do tej sieci w stosunku do osób, które tego obowiązku nie wykonały. W Urzędzie posiadano natomiast rzetelną ewidencję udzielonych i cofniętych zezwoleń na prowadzenie działalności w zakresie opróżniania i transportu nieczystości ciekłych.

OBSZAR

3. Finansowanie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych

Opis stanu faktycznego

W Urzędzie, w okresie objętym kontrolą nie planowano i nie finansowano przedsięwzięć związanych z realizacją zadań w zakresie gospodarki ściekowej ujętych w AKPOŚK 2017 dla aglomeracji Koło⁶⁹, nie występowano też z wnioskami o przyznanie dofinansowania na te cele. Inwestycje te dla Miasta finansowała Spółka, a dla gminy wchodzącej w skład aglomeracji Koło - Gmina Kościelec.

Miasto nie finansowało i nie dofinansowywało też zadań związanych z gospodarką ściekową ze środków, o których mowa w art. 403 ust. 2 Poś.

(akta kontroli str. 747)

Stwierdzone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Ponieważ w Urzędzie w okresie objętym kontrolą nie planowano i nie finansowano przedsięwzięć związanych z realizacją zadań w zakresie gospodarki ściekowej ujętych w AKPOŚK 2017 dla aglomeracji Koło, NIK odstępuje od oceny tego obszaru.

IV. Uwagi i wnioski

Uwagi

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag, natomiast - na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o podjęcie działań w celu:

Wnioski

- 1) zaprowadzenia rzetelnej ewidencji zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków, w sposób dający we wszystkich przypadkach możliwość monitorowania częstotliwości opróżniania ww. zbiorników oraz częstotliwości

⁶⁹ O których mowa w punkcie 1.4.2. niniejszego wystąpienia.

- i sposobu pozbywania się komunalnych osadów ściekowych z ww. przydomowych oczyszczalni,
- 2) kontrolowania wywiązywania się właścicieli nieruchomości wyposażonych w zbiorniki bezodpływowe z obowiązku zawarcia umów za usługi opróżnienia tych zbiorników i transportu nieczystości ciekłych oraz posiadania dowodów uiszczania opłat za te usługi,
 - 3) wydawania decyzji nakazujących wykonanie obowiązku przyłączenia nieruchomości do istniejącej sieci kanalizacyjnej oraz prowadzenie egzekucji administracyjnej w przypadku ewentualnego niewykonania tych decyzji.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Poznaniu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Poznań, dnia 29 kwietnia 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Poznaniu

Kontroler:
Paweł Szczepaniak
Główny specjalista kontroli państwowej

Dyrektor:
z up. Tomasz Nowiński
p.o. Wicedyrektor

.....
Podpis

.....
Podpis